

УДК: 347.962:331.2(4)

Biblid 1451-3188, 25 (2026)

Год XXV, бр. 93, стр. 59–78

Изворни научни рад

Рад примљен 13. 02. 2026. године

Рад одобрен 19. 03. 2026. године

DOI: https://doi.org/10.18485/iipr_ez.2026.25.93.3

CC BY-SA 4.0

НАКНАДА ЗА ПРЕКОВРЕМЕНИ РАД СУДИЈА – ЗАХТЕВИ УСКЛАЂЕНОСТИ СА ЕВРОПСКИМ ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА

Ана КНЕЖЕВИЋ БОЈОВИЋ*

Апстракт: Независност судске власти један је од кључних елемената владавине права, а промовисање владавине права на међународном и националном нивоу је потциљ 16.3. Циљева одрживог развоја. Материјална независност судија једна је од важних гаранција њихове независности. Отуд не изненађује што је питање накнаде за рад судија сагледано у различитим међународним инструменатима меког права, међу којима се као посебно значајни истичу стандарди које формулишу европска струковна удружења и организације судија. Ови стандарди, иако формулисани у документима меког права, инкорпоришу се у право и праксу Европске уније (ЕУ) и њених држава чланица, а последично су од значаја и за државе кандидате за приступање ЕУ. За развој праксе њихове примене од посебног значаја је јуриспруденција Суда правде Европске уније, који је прво јасно успоставио општу обавезу држава чланица ЕУ да поштују независност својих националних судова, а потом и доследно стајао на становишту да накнаде за рад судија јесу важан елемент њихове независности. У раду се прво применом упоредно-

---

* Институт за упоредно право, Београд. Е.маил: a.bojovic@iup.ac.rs. ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3746-5747>. Овај рад је настао као резултат истраживања у оквиру пројекта „Право и циљеви одрживог развоја: Први део“, који у 2026. години спроводи Институт за упоредно право уз финансијску подршку Министарства науке, технолошког развоја и иновација (евиденциони број: 451-03-33/2026-03/200049 од 5. 2. 2026).

правног и нормативног метода представља начин на који се европски стандард материјалне независности судија тумаче и примењују у праву ЕУ. Потом, у раду се анализира пресуда Суда правде ЕУ у предмету C-272/24 *NZ v Tribunalul Galați* из новембра 2025. године, у којој се додатно сагледава и накнада за прековремени рад судија. На самом крају, ауторка указује на могуће импликације наведене пресуде на правни систем и праксу у Србији.

Кључне речи: Независност судија, европски стандарди, ЕУ, Суд правде ЕУ, материјална независност, накнада за рад.

1) УВОД

Независност судске власти један је од кључних елемената владавине права, а промовисање владавине права на међународном и националном нивоу је потциљ 16.3. Циљева одрживог развоја.¹ Истовремено, материјална независност судија једна је од важних гаранција њихове независности. Отуд не изненађује што је питање накнаде за рад судија предмет различитих међународних инструмената меког права, односно, што су различите европске организације, превасходно укључујући и оне струковне, формулисале стандарде у вези са овим питањем. У Препоруци бр. R (94) 12 Комитета министара Савета Европе, као и у Препоруци Препорука CM/Rec(2010)12 Комитета министара државама чланицама о судијама: независност, ефикасност и одговорности, наводи се да накнада за рад судије мора бити сразмерна достојанству њихове професије и терету одговорности.² Консултативно веће Европских судија (у даљем тексту: КВЕС) је већ у свом мишљењу број 2 указало на то да је финансирање судова уско повезано са питањем независности судија.³ Потом је у свом мишљењу број 18 КВЕС потцртало да накнада за рад судија мора бити довољна како би се обезбедила судска независност, док је у Мишљењу број 21 истакнуто да довољна накнада

¹ „Европска комисија за демократију путем права (Венецијанска комисија) Извештај о владавини права“, CDL-AD(2011)003rev, Стразбур, 2011; Krzysztof Sielski, “Frozen” Valorization of Judges’ Salaries in Poland in the Light of Europe Union Legal Standards”, *Przeгляд Права Конституcyjnego* 2023, No. 3, pp. 261–271.

² „Препорука бр. Р (94) 12 Комитета министара Савета Европе државама чланицама о независности, ефикасности и улози судија“, став 53; „Препорука CM/REC(2010)12 Комитета министара државама чланицама о судијама: независност, ефикасност и одговорности“, став 54.

³ „Мишљење бр. 2 (2001) Консултативног већа европских судија (КВЕС) упућено Комитету министара Савета Европе о финансирању и управљању судовима са освртом на ефикасност правосуђа и члан 6. Европске конвенције о људским правима“, Стразбур, 2001, став 2.

представља јемство за спречавање корупције.⁴ Магна карта судија додатно признаје улогу накнаде за рад у погледу заштите непримерених утицаја на судије⁵. Комисија за демократију путем права (*Венецијанска комисија*) дели исто становиште, истичући да је одговарајућа накнада за рад судија неопходна за заштиту судија од непримереног спољашњег утицаја.⁶ *Eli Mount Scopus* стандарди независности судства у Стандарду 10 понављају да накнада за рад судије мора бити таква да обезбеди материјалну сигурност судије, те да служи као штит од непримерених утицаја на судију.⁷ У овом стандарду се даље истиче да накнада за рад судије мора одговарати одговорности коју са собом носи судијска функција. Осим тога, европским стандардима је прописано и да накнада за рад судија мора бити прописана законом, при чему закон мора садржати и гаранције да се она неће смањивати.⁸ Ови стандарди, иако формулисани у документима меког права, инкорпоришу се у право и праксу ЕУ и њених држава чланица, као и држава кандидата за приступање ЕУ. У овом раду ће се стога представити начин на који се стандард материјалне независности судија тумачи и примењује у праву Европске уније, а потом детаљније анализирати пресуда Суда правде ЕУ (у даљем тексту: СПЕУ) из новембра 2025. године, у којој се додатно сагледава и накнада за прековремени рад судија.

2) МАТЕРИЈАЛНА НЕЗАВИСНОСТ СУДИЈА КАО ЕЛЕМЕНТ НЕЗАВИСНОСТИ СУДСТВА У ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ЕУ

Осим кроз стандарде меког права у ЕУ питање накнаде за рад судија, као важног елемента независности судства, обликовано је и кроз судску праксу Суда правде ЕУ. Заправо, управо је умањење плата судија у Португалу довело

---

⁴ „Мишљење бр. 18 (2015) о положају судске власти и њеном односу са другим гранама државне власти у модерној демократији“, Лондон, 2015, став 35; „Мишљење бр. 21 (2018) о спречавању корупције међу судијама“, Загреб, 2018, Закључци и препоруке, г).

⁵ „Магна карта судија, КВЕС(2010)3“, Стразбур, 2010, став 7.

⁶ „Студија бр. 494/2008 – Европска комисија за демократију путем права (Венецијанска комисија) Извештај о независности правосудног система, Део I: независност судија“, CDL-AD(2010)004, Стразбур, 2010, став 44.

⁷ “ELI-Mount Scopus European Standards of Judicial Independence”, Vienna, 2024.

⁸ Весна Ђорић, Ана Кнежевић Бојовић, „Финансијска независност судија и тужилаца: Међународни стандарди, упоредна анализа, преглед стања законодавства у Србији и препоруке за његово унапређење“, ЕУ и Савет Европе, Београд, 2026, стр. 5–9.

до тога да се пред СПЕУ постави питање да ли је смањење плата судија у складу са захтевом независности судске власти, како је он формулисан у правним тековинама ЕУ.⁹ Пресуда СПЕУ у овом предмету (у даљем тексту „португалске судије“) представљала је прекретницу у погледу тога да ли и у којој мери су СПЕУ, али и ЕУ уопште, спремни да задиру у начин на који су организовани и функционишу национални правосудни системи – до тада, за ова питања се сматрало да су превасходно резервисана за националног законодавца.¹⁰ Према речима појединих аутора, својом пресудом СПЕУ је успоставио општу обавезу држава чланица ЕУ да поштују независност својих националних судова.¹¹ У наведеном предмету радило се о томе да је законом бр. 75/2014 португалски законодавац привремено смањео износе плата лица запослених у јавном сектору. Синдикат португалских судија (*Associação Sindical dos Juizes Portugueses*) је прво пред националним судом тражио поништај управних аката којим се плате умањују, тврдећи да је смањењем плата судија повређено начело независности судства, које је утврђено како португалским Уставом, тако и чланом 19. Уговора о Европској унији (у даљем тексту: УЕУ) те чланом 47. Повеље ЕУ о основним правима (у даљем тексту: Повеља ЕУ). Одлучујући по претходном питању, СПЕУ је изнео неколико важних становишта. Као прво, СПЕУ је подсетио да члан 19. УЕУ, којим се конкретизује вредност владавине права наведене у члану 2. Уговора о Европској унији, правну заштиту поверава не само СПЕУ већ и судовима држава чланица. Дакле, СПЕУ је потцртао значај националних судова у спровођењу судског надзора над применом правних тековина ЕУ (став 32. пресуде у предмету „португалске судије“). Потом, СПЕУ је истакао да неко тело, да би имало својство суда и стога одлучивало о питањима која се односе на примену или тумачење права ЕУ, мора испуњавати услове који

⁹ “Associação Sindical dos Juizes Portugueses v. Tribunal de Contas”, Case C-64/16, CJEU Judgment of 27 February 2018, ECLI:EU:C:2018:117; Laurent Pech, Sébastien Platon, “Judicial independence under threat: The Court of Justice to the rescue in the ASJP case” *Common Market Law Review*, 55, No. 6, pp. 1827–1854; Michel Krajewski, “Associação Sindical dos Juizes Portugueses: The Court of Justice and Athena’s Dilemma”, *European Papers*, Vol. 3, No. 1, pp. 395–407.

¹⁰ “Medel Statement on judicial independence and financial security”, 2024. Интернет: <https://medelnet.eu/medel-statement-on-judicial-independence-and-financial-security/>.

Jerzy Jaskiernia, *Funkcje Konstytucji RP w dobie integracji europejskiej i radykalnych przemian politycznych*, Adam Marszałek, Toruń 2020, p. 536 et seq.

¹¹ Laurent Pech, Sébastien Platon, “Judicial Independence Under Threat: The Court of Justice to the Rescue”, *op. cit.*; Aida Torres Pérez, “From Portugal to Poland: The Court of Justice of the European Union as watchdog of judicial independence”, *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2018, Vol.27, No. 1, pp. 107–109.

омогућавају да се пред овим телом пружа делотворна правна заштита, што подразумева и да се ради о независном телу (став 41. пресуде у предмету „португалске судије“).

Према становишту СПЕУ, независност националних судова подразумева да ова тела могу своју судску функцију обављати самостално, а да при томе не буду у хијерахијском или подређеном односу те да буду заштићени од спољних утицаја или притисака. Коначно, СПЕУ је истакао да је једна од гаранција својствених независности судија то што они примају плату која је одговарајућа, с обзиром на важност функције коју обављају (став 45. пресуде у предмету „португалске судије“). Иако у конкретном случају СПЕУ није сматрао да је опште смањење плата у јавном сектору усмерено на смањење буџетског дефицита, а које обухвата и плате судија супротно начелу независности судске власти, у резонувању СПЕУ постављена су јасна начела којима се овај суд касније руководио, а пре свега, становиште да накнаде за рад судија јесу важан елемент њихове независности. То се показало у потоњим пресудама које је СПЕУ донео такође по захтеву за претходно одлучивање.¹² Ради се о пресуди у спојеним предметима C-146/23 и C-374/23 коју је СПЕУ донео у фебруару 2025. године.¹³ Стога је корисно сагледати и конкретне околности и исход ових предмета. Конкретно, у предмету C-146/23, један пољски судија је оспоравао метод који је коришћен приликом обрачуна накнаде за његов рад, која је, према закону, била везана за просечну плату у држави у другом кварталу претходне године. Ипак, током 2021, 2022. и 2023. године одступљено је од овог метода и за обрачун плата судије користили су се статистички подаци за друге године, односно износ који је одредио пољски законодавац. У пракси, ово је довело до замрзавања плата судија које је, иако првобитно замишљено као само привремено, продужено и, према становишту судије који је и покренуо поступак пред националним судом, било је супротно стандарду према којем судије имају право на зараду чији се износ одређује на основу објективних критеријума. Слично томе, у предмету C-374/23, литванске судије оспориле су методологију обрачуна плата судија, за који се као референта вредност узимала основна стопа, коју је на годишњем нивоу утврђивао парламент на предлог ваде. Литванске

---

¹² A. Torres Pérez, “From Portugal to Poland: The Court of Justice of the European Union as watchdog of judicial independence”, *op. cit.*; Matteo Bonelli, Monica Claes, “Judicial Serendipity: How Portuguese Judges Came to the Rescue of the Polish Judiciary: ECJ 27 February 2018, Case C-64/16, Associação Sindical Dos Juizes Portugueses”, *European Constitutional Law Review*, 2018, Vol. 14, No. 3, pp. 622–43.

¹³ Joined Cases C-146/23 and C-374/23, *Sąd Rejonowy w Białymstoku and Adoreikė: Judgment of the Court (Grand Chamber) of 25 February 2025*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2044/oj>.

судије су тврдиле да овако постављен метод обрачуна њихових плата није заснован на јасним критеријума, већ да њихове плате зависе од воље извршне и законодавне власти, што није у складу са начелом независности судске власти и вредностима заштићеним чланом 2. УЕУ. СПЕУ је у својој пресуди, у овим спојеним предметима, поновио своје претходно становиште да је независност судства неопходна за обезбеђивање пуне примене права ЕУ и судске заштите коју појединци добијају из права ЕУ (став 47). Он је нагласио да независност судства није само формални концепт већ суштинска гаранција која захтева да судије буду слободне од спољних притисака, било директних било индиректних, а да та слобода укључује и накнаду за рад судије која је у сразмери са значајем судијске функције, што представља заштиту од непромереног утицаја на судију (став 49). СПЕУ је потом потврдио да сваки механизам за одређивање накнаде за рад судија мора бити објективан, предвидљив, стабилан и транспарентан (став 56). Ипак, СПЕУ је ово становиште донеке релативизовао, будући да је поновио свој раније изнети став у предмету „португалске судије“ да умањења накнаде за рад судија, која се истовремено односе и на друге кориснике државног буџета, не сматрају нужно проблематичним, под условом да су образложена објективним и општим интересом, попут отклањања прекомерног државног дефицита, те ако се примењују изузетно и привременог су карактера (ставови 65–76). Уз то, СПЕУ захтева да свако буџетско ограничење мора бити и сразмерно циљу који се жели постићи, осигуравајући да финансијска сигурност судија није непотребно угрожена (ставови 67, 69. и 73). Иако ни у једном од два наведена предмет СПЕУ није нашао да је националним прописима и мерама повређено начело независности судске власти, значај ове пресуде огледа се у томе да је њом јасно указано да оправдања не дају неограничена овлашћења за измену правила о накнади за рад судија на начине који би могли да угрозе независност судства.¹⁴ Као илустративан пример утицаја међународних стандарда и праксе СПЕУ на праксу националних судова, у погледу нормативног ограничавања накнаде за рад судија, истиче се пресуда Уставног суда Словеније из 2023. године.¹⁵ Наиме, овај суд је у својој одлуци U-I-772/21 од 1. 6. 2023. године оценио да су одредбе словеначког Закона о систему плата о јавном сектору, у делу који се односи на плате судија, неспојиве са Уставом Словеније. У

¹⁴ “Judicial independence and judges’ remuneration: echoes of the Portuguese Judges”, Officialblogunio, judgment in the joined cases C-146/23 and C-374/23“. Интернет: https://officialblogofunio.com/2025/03/27/judicial-independence-and-judges-remuneration-echoes-of-the-portuguese-judges-judgment-in-the-joined-cases-c-146-23-and-c-374-23/#_ftnref9

¹⁵ Више о овој пресуди у: Алекса Дамњановић, „Материјални положај судија и судијска независност: пример једне одлуке Уставног суда Словеније“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 2025/4, стр. 1139–1155.

образложењу одлуке донете по захтеву који је поднео словеначки Судски савет, а који се заснива на томе да плате судија нису прописане тако да њихов износ буде упоредив са платама државних службеника, Уставни суд Словеније је поновио свој претходни став да материјална сигурност судија представља једну од основних гаранција судске независности (у ставу 56).¹⁶ Овај суд се потом позвао на међународне инструменте у којима се конкретизује начело независности судства, као и, у контексту онога што је предмет његове одлуке, на оне инструменте у којима се указује на материјални аспект независности судске власти. Нарочито значајно место у томе имала су Мишљења КВЕС наведена раније у овом раду. Потом се суд даље позвао на право и праксу ЕУ, на коју се и позвао предлагач – словеначки судски савет. Укратко, међународни стандарди меког права и судска пракса СПЕУ већ сада се примењују у државама чланицама Савета Европе и ЕУ у контексту утврђивања садржине појма независне судске власти, чија је важна компонента материјална независност судија. Пресудом СПЕУ из новембра 2025, по захтеву за претходно одлучивање који је поднео Апелациони суд из Букурешта (Румунија), консолидује се становиште СПЕУ и дају додатне перспективе у погледу обима рада судија, како редовног, тако и прековременог.

3) МЕРЕ ЕУ

Пресуда Суда правде ЕУ од 13. новембра 2025. године у предмету C-272/24 HZ v Tribunalul Galati (Judgment of the Court of 13 November 2025 in Case C-272/24 HZ v Tribunalul Galati, ECLI:EU:C:2025:874).

4) САДРЖАЈ

Главни поступак и захтев за претходно одлучивање

Као што је то био случај и са претходним пресудама СПЕУ представљеним у овом раду, и пресуда у предмету C-272/24 (у даљем тексту: предмет Галати) донета је по захтеву за претходно одлучивање. Које су то конкретне околности које су довеле до подношења овог захтева? Лице ХЗ обавља судијску функцију у једном од судова у Румунији (Галати), у коме одређени број систематизованих судијских места није попуњен. Услед тога, судија сматра да је обављао не само задатке повезане са својим радним местом, већ и део задатака који одговарају непопуњеним судијским

---

¹⁶ Ово је још један важан европски стандард, који, на пример, наводи Венецијанска комисија у ставу 46 Извештаја о независности правосудног система, Део I: независност судија.

местима, што је за последицу имало то да је судија обављао прековремени рад. Стога, судија ХЗ тражио је да се за тај прековремени рад исплати увећање накнаде за рад, и да се то увећање исплаћује док се сва систематизована судијска места не попуне. Судија је своја потраживања одредио на основу нето накнаде за рад за судијска места која у његовом суду нису попуњена, коју је потом поделио са бројем стварно попуњених судијских места. На плате и друга примања по основу рада судија у Румунији примењује се закон који се односи и на друге запослене у јавном сектору.¹⁷ Њиме је прописано да се прековремени рад у року од 60 календарских дана, након што је извршен, мора надокнадити у облику слободних дана. Међутим, уколико накнада у облику слободних дана није могућа у наведеном року, за прековремени рад се наредног месеца исплаћује увећана зарада, сразмерно обављеном прековременом раду. Ипак, у циљу смањења буџетског дефицита, Влада Румуније донела је неколико узастопних хитних уредби (став 9 пресуде у предмету Галати) којима се, између осталог, прописује да запослени у јавном сектору који су распоређени на руководећа радна места, немају право на финансијску накнаду за прековремени рад, већ да имају само право на слободне дане (став 16. пресуде у предмету Галати). У главном поступку, који се водио пред Вишим судом у Букурешту, тужба судије ХЗ је одбијена, због наведених одредби хитних уредби. На ову пресуду судија ХЗ поднео је жалбу, у којој је додатно истакао да је могућност да се прековремени рад надокнади кроз слободне дане само теоријска, имајући у виду његово стварно радно оптерећење. Другим речима, судија је истакао да због обима посла који има заправо не може да користи дане плаћеног одуства. Уз то, судија ХЗ је истакао да хронични недостатак запослених у суду доводи до повећања броја задатака које треба да обавља сваки поступајући судија, те повећања ризика од грешке и, самим тим, и ризика од покретања поступка у којима би се због тих грешака против судије могао покренути дисциплински поступак. Имајући све наведено у виду, судија ХЗ у главном поступку тврдио је да накнада за рад коју судије имају у таквим околностима није у складу са одговорношћу која је повезана са обављањем њихове дужности, што је међународни стандард. Суочен са овим наводима, Апелациони суд у Букурешту упутио је СПЕУ захтев за претходно одлучивање. Претходно питање које је поставио Апелациони суд у Букурешту, и на које је СПЕУ пружио одговор, усмерено је на то да се одговори да ли у околностима као што су оне о којима је реч у главном поступку, одредбе члана 19. у вези са чланом 2. УЕУ, треба тумачити тако да се независности судија противи национално законодавство којим се забрањује плаћање прековременог

¹⁷ Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, Monitorul Oficial al României, Part I, No 49.

рада које је судија обавио услед мањка запослених у суду у коме обавља своју функцију, већ се одобравају само слободни дани.¹⁸ На самом почетку, корисно је указати на чињеницу да могућност да се прековремени рад накнади путем слободних сати или слободних дана није непознат концепт нити у радном, нити у службеничком праву.¹⁹ Европском социјалном повељом (члан 4, став 2) прописано је да радници имају право на увећану накнаду за прековремени рад, али Комитет за социјална права је ипак стао на становиште да је, осим увећане накнаде за рад, могуће да прековремени рад буде надокнађен и кроз слободне дане. На пример, у службеничком праву Пољске и Србије, слободни дани или слободни сати прописани су као искључиви (Пољска) или превасходни (Србија) начин на који се може накнадити прековремени рад.²⁰

Обим рада судија и привлачност судијске професије у Румунији као додатна перспектива у односу на захтев за претходно одлучивање

На додатну перспективу у односу на питање из главног поступка наводе становишта, које је у својој пресуди изнео СПЕУ, да је обим посла судија тешко израчунати. Конкретно, овај суд је истакао да судијска делатност има карактеристике које могу отежати или чак онемогућити мерење радног времена, имајући у виду хитност поступања, као и начелни захтев доношења пресуде у разумном року. На овај начин, СПЕУ је донекле потцртао *ratio* међународног стандарда, према коме накнада за рад судије треба да одговара одговорности коју обављање судијске функције подразумева, пре

---

¹⁸ У свом претходном питању Апелациони суд у Букурешту додатно је питао да ли је наведени пропис у складу са члановима 5. до 7. Повеље Заједнице о основним социјалним правима радника и члановима 3, 5. до 7. Директиве 2003/88/ЕЗ. СПЕУ је нашао да је суд који је упутио претходно питање није појаснио због чега су наведене одредбе Повеље и поменуте директиве релевантне за предмет и стога стао на становиште да усклађеност са овим актима не треба ни испитати (ставови 30 – 34 пресуде), те суштински сузио претходно питање.

¹⁹ “Overtime in Europe: Regulation and practice”, Eurofound, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020.

²⁰ Ипак, у правној теорији изнета су и становишта у погледу тога да пољско решење није у складу са захтевима Европске социјалне повеље. Видети: Anna Reda-Ciszewska, “Right to Compensation for Overtime in the Civil Service Corps in Poland”, *Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej*, Vol. 27, No. 3, pp. 187–188. У односу на законодавство Србије, видети: „Закон о платама о платама државних службеника и намештеника“, *Службени гласник РС*, бр. 62/2006, 63/2006, 115/2006, 101/2007, 99/2010, 108/2013, 99/2014, 95/2018, 14/2022, 19/2025.

него неким квантитативним захтевима, као што су број предмета или степен савладавања прилива предмета. С друге стране, на овај начин се посредно указује да се тешко може утврдити и шта је обухваћено редовним, а шта прековременим радом судије, те каква је накнада одговарајућа за тај рад. Ни правна наука не пружа јасне одговоре у том погледу, будући да се увиди у проблематику радног времена судија превасходно односе на питање успостављања равнотеже између радног времена и одмора судија, али су и темељнија истраживања у том погледу веома ограничена.²¹

СПЕУ је такође у контексту Румуније указао на значај њиховог кључног тела судске самоуправе – Правосудног савета (*Consiliului Superior al Magistraturii*) – у квантификавању радног оптерећења судија и обезбеђивању равномерног оптерећења судова (став 25. пресуде), тако што одређује број судија за сваки суд у зависности од оптерећености суда предметима. Другим речима, СПЕУ је посредно указао да број судија у једном суду у Румунији одговара оптерећености тог суда предметима, те је праву слику онога што сматра редовним обимом рада судије у једном суду најпре може имати правосудни савет. У својој пресуди СПЕУ је у том погледу стао на становиште да се неопходност тога да судија обавља додатни посао мора испитати с обзиром на стварни обим посла рада судије у одређеном тренутку, и не може се претпоставити само имајући у виду (не)попуњеност судијских места у суду (став 25). Како би се сагледале околности могућег редовног обима посла судија у Румунији, као и могућим разлозима непопуњености неких судијских места, корисно је осврнути се на податке о привлачности судијске професије у Румунији, који произлазе из података и анализа Европске комисије за ефикасност правосуђа (СЕПЕЈ, у даљем тексту: СЕПЕЖ), те оптерећености румунских судова предметима. С једне стране, занимљиво је видети да последњи доступни подаци СЕПЕЖ-а указују да се судијска професија у Румунији не може сматрати непривлачном. Управо супротно, проценат судија које буду изабране да врше судијску функцију у поређењу са бројем кандидата прилично је низак и износи 6%, што је значајно испод медијане на европском нивоу од 13%.²² Овај податак сведочи о привлачности судијске професије, те се оправдано може поставити питање због чега нека судијска места дуго нису била попуњена. Ово је додатно занимљиво ако се зна да судије у Румунији, према подацима СЕПЕЖ-а, имају плате које су од просечних зарада више него што

²¹ Maryna Barsuk, "Features of the legal regulation of the balance of work and rest of judges in the Member States of the European Union", *Visegrad Journal on Human Rights*, No. 2, pp. 5–10.

²² "European judicial systems CEPEJ Evaluation Report 2024 Part 1 General analyses", Council of Europe, 2024, pp. 47–48.

је медијана на европском нивоу – тачније, у Румунији су накнаде за рад судија на почетку каријере 2,9 пута веће од просечне зараде, док судије на највишим судијским функцијама имају плате које су 5,8 пута више од просечне зараде на нивоу целе државе.²³ С друге стране, у истом извештају СЕПЕЖ-а, који садржи ове податке, указује се на то да је Румунија једна од европских држава која је у претходном периоду предузела кораке како би се одговорило на смањење броја кандидата за обављање судијске функције у Румунији.²⁴ Из тога се може закључити да су у периоду који је обухваћен тужбом у главном спору постојали одређени одвраћајући фактори за потенцијалне будуће носиоце судијске функције у Румунији.²⁵ И сам СЕПЕЖ указује да на привлачност судијске функције утичу различити фактори као што су ниво зараде, услови рада, оптерећеност предметима, величина и квалитет тима који пружа подршку судији, флексибилно радно време, те прилике за напредовање. У том погледу, индикативни су подаци о приливу грађанских предмета у судове првог степена – у Румунији је готово седам на 100.000 становника, што је вишеструко више од европске медијане која износи два грађанска предмета на исти број становника.²⁶ Уједно, ово је и највиша стопа прилива грађанских првостепених предмета у Европи. Овако сагледано, оптерећење судија првостепених судова предметима, те додатно оптерећење које проилази из чињенице да у суду има непопуњених судијских места, могу дати повода да се судијска функција не само не чини привлачном, већ и да се накнада за рад судије не сматра сразмерном озбиљности и обиму посла. На ово се донекле указује и у Мишљењу 21 КВЕС, у чијим закључцима се наводи да савладиво радно оптерећење представља

---

²³ “European judicial systems CEPEJ Evaluation Report 2024 Part 1 General analyses“, *op. cit.*, p. 79.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ Појава смањења броја кандидата за судијске функције идентификована је и у Извештају Европске мреже правосудних савета о привлачности судијске професије. На пример, у 2022. години на поновљени конкурс за слободна судијска места у Румунији јавило се 1.196 кандидата, у поређењу са 1.474 кандидата из 2021. године. Као могући разлози за пад привлачности судијске професије наводе се, између осталог, ограничења која произлазе из прописа о сукобу интереса, те више зараде и боље могућности за развој каријере у приватном сектору. “Attractiveness of the Judicial Career; Report of the ENCJ Thematic Dialogue group, adopted at the ENCJ General Assembly in Rome 14 June 2024”, pp. 44.

²⁶ “European judicial systems CEPEJ Evaluation Report 2024 Part 2 Country Profiles“, Council of Europe, 2024, p. 148; James Thomas, “Fact check: Do Romanian judges work the most in Europe?”, 2025. Интернет: <https://www.euronews.com/my-europe/2025/09/18/fact-check-do-romanian-judges-work-the-most-in-europe>

једну од важних гаранција у борби против корупције у судству.²⁷ Осим тога, показало се да превелико оптерећење предметима представља додатан притисак на судије и негативно утиче на резултате њиховог рада.²⁸ Румунски правосудни савет је такође учинио напоре усмерене на то да се подаци о оптерећености румунских судија предметима, као и износи њихових зарада, упореде не само са просечном зарадом у Румунији, већ и са накнадама за рад судија у другим државама чланицама Европске уније. Ослањајући се такође на податке које је изнео СЕПЕЖ, румунски правосудни савет указао је у свом саопштењу за јавност да су у апсолутним износима накнаде за рад судија у Румунији међу најнижима међу државама чланицама Европске уније, док је Румунија истовремено држава чији судови имају највећи прилив грађанских и привредних предмета у Европи.²⁹ И док је румунски правосудни савет изнео податке који се односе на накнаде за рад и остала увећања које судија у Румунији може имати у складу са прописима (румунски закон прописује могућност увећања накнаде за рад судија у зависности од суда у коме врше функцију, по основу тога што раде у штетним или опасним условима, или на основу тога што су у ризику од неуропсихолошког оптерећења – у потоњем случају накнада за рад може бити увећана и до 25%), у својој пресуди СПЕУ је истакао да појам „накнаде за рад судија“ треба широко тумачити, тако да обухвата сва новчана и неновчана примања у вези са запослењем.³⁰

Накнада за рад судија као елемент независности судске власти у пресуди СПЕУ у предмету Галати

У даљем резонувању, СПЕУ је подсетио да је независност судства кључна за остварење владавине права као вредности на којој је успостављена ЕУ, а да она подразумева и то да судије имају накнаду за рад која одговара значају

²⁷ КВЕС „Мишљење бр. 21 (2018) о спречавању корупције међу судијама“, Загреб, 2018.

²⁸ Federica Viapiana, Frans van Dijk, Bart Diephuis, “Pressure on judges: How managerialisation and evolving professional standards affect judges’ autonomy, efficiency and stress”. *Oñati Socio-Legal Series. Series: Empirical research with judicial officers and courts: Methods and practices*, Vol. 13, 1, pp. S347– S385.

²⁹ “Comunicat de presă Analiză comparativă cu privire la volumul cauzelor și termenul mediu de soluționare raportat la alte state din Uniunea Europeană”, 17. 7. 2025.

³⁰ “Meeting of the ENCJ Thematic dialogue group: Attractiveness of the Judicial Career 11–12 March Riga, 2024 Similarities in the method for defining judges’ salaries”. Интернет: <https://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2024/04/NVvR-Overview-of-information-on-Judicial-Salaries-April-2024.pdf>

њихових дужности (став 37. пресуде). СПЕУ је потом подсетио на то да државе чланице имају прилично широко постављено дискреционо овлашћење у погледу одређивања методе обрачуна јавних трошкова, што укључује и начин обрачуна накнаде за рад судија. Ипак, СПЕУ је поново истакао да национална правила о накнадама за рад судија не смеју код појединаца побудити легитимне сумње у погледу независности судија од спољних утицаја, те да висина накнаде за рад судија мора бити таква да судије штити од ризика од корупције. СПЕУ је потом указао на то да се накнаде за рад судија могу разликовати по основу дужине радног стажа и природе дужности које су им поверене, те да ова накнада увек мора одговарати значају који судијска функција има у правној држави. Сама оцена примерености накнаде за рад судија, према становишту СПЕУ, подразумева да се у обзир узима не само редовна основна плата, већ и различити додаци и накнаде које судије примају (став 43). СПЕУ је такође подсетио на стандард према коме плате судија морају бити упоредиве са платама државних службеника, али и припадника других правних професија, те да свака промена у правном регулисању плате судија подлеже судском преиспитивању. Коначно, СПЕУ је јасно формулисао захтеве који морају бити испуњени како независност судија не би била нарушена законодавном мером којом се предвиђа да се за прековремени рад судије, који настаје извршавањем задатака повезаних са упражњеним судијским местом у суду, не исплаћује новчана накнада као што је увећање плате, већ да судија по том основу стиче право на слободне дане.

Услови ваљаности мере прописивања плаћеног одсуства као једине накнаде за прековремени рад судија

Као први захтев СПЕУ поставља тај да таква мера мора бити прописана законом, односно, да мора испуњавати исти захтев као и општа правила на основу којих се одређују износи и/или методи обрачуна накнаде за рад судија. Истовремено, начини на који се наведеном мером одступања одређује накнада за рад судија морају бити објективни, предвидљиви и транспарентни. Други захтев који је СПЕУ поставио јесте да мера одступања мора бити оправдана циљем од општег интереса, као што је захтев уклањања прекомерног државног дефицита. СПЕУ је при томе подсетио да буџетски разлози који оправдавају доношење мере којом се одступа од општих правила о накнадама за рад судија морају бити јасно објашњени, а, уз то, не смеју се посебно односити само на судије, већ морају бити део ширих мера усмерених на то да се у јавном сектору постигну жељени циљеви фискалне политике. Трећи захтев који је СПЕУ поставио ослања се на начело пропорционалности, које је опште начело права Европске уније. СПЕУ је истакао да законодавна мера којом се одступа од

општих правила у вези са накнадама за раду судија мора бити одговарајућа за остварење постављеног циља у општем интересу, ограничена на оно што је крајње нужно за постизање тог циља и сразмерна том циљу. То подразумева и одмеравање важности циља и озбиљности задирања у начело независности судија. Уз то, СПЕУ је истакао да мера која испуњава ове захтеве уједно мора остати изузетна и привремена, и не сме се примењивати дуже од периода који је потребан за остваривање легитимног циља који се жели остварити (став 54 пресуде), а сам утицај мере на накнаде за рад судија не сме бити несразмеран циљу који се жели постићи. Као четврто, СПЕУ захтева да висина накнаде за рад судија увек одговара значају дужности који они обављају, како би били заштићени од спољних утицаја и притисака. Дакле, чак и када се на судије примењује мера буџетског ограничења због привредне, социјалне и финансијске кризе, материјални аспект независности судија не сме бити угрожен. Пети захтев СПЕУ, слично као и други, заправо је поновљени општи стандард материјалне независности судија. Другим речима, и мера одступања мора бити подложна делотворном судском надзору (став 57. пресуде). СПЕУ је потом указао да је на суду који је упутио претходно питање да провери да ли су испуњени постављени захтеви, и додатно појаснио на који начин то треба учинити. У односу на први захтев, СПЕУ је истакао да из одлуке којом је упућен захтев за претходно одлучивање произилази да се у конкретном случају ради о актима који су законодавне природе и који су временски ограничени, а чије је доношење образложено потребом за уклањање прекомерног државног буџетског дефицита, што се сматра циљем од општег интереса. Ипак, СПЕУ је указао да је неопходно проверити да ли су непопуњена судијска места предвиђена тим годишњим буџетима, а ако јесу то би довело у питање доследно остваривање циља који се настоји постићи. Овакво резонување СПЕУ није у потпуности доследно изведено: ако нека судијска места нису обухваћена буџетом, не могу се ни попуњити без ревизије буџета. Стога би изостављање непопуњених судијских места из буџета представљало не одвраћајући, већ готово онемогућавајући фактор да се судијска места у питању одиста и попуне. Истовремено, СПЕУ је стао на становиште да конкретно ограничење у главном предмету испуњава и захтев да није усмерено само на судије, будући да се примењује и на друге запослене у јавном сектору. Уколико би се следила логика претходно наведеног закључка овог суда, за ваљаност мере одступања онда би се морало проверити да ли су и непопуњена руководећа места у јавном сектору предвиђена годишњим буџетом – што, готово је извесно, СПЕУ није имао на уму. Заправо, чини се да је СПЕУ свесно пропустио да се темељније позабави овом и другим импликацијама чињенице да не само у Румунији, већ и у многим другим правним системима у државама чланицама Европске уније, радноправни режим судија, укључујући и то по

ком методу се обрачунавају накнаде за рад судија, није регулисан законима који се односе само на носиоце судијске функције, већ упућивањем на (сходну) примену режима који се примењује на државне службенике.³¹ Ипак, може се претпоставити да би у будућности и ово питање могло постати предмет преиспитивања, тим пре што се ради о режиму који је пре свега прилагођен раду запослених у извршној грани власти, који подлеже специфичним стандардима службеничког права, и у коме се, додатно, преговарачка позиција запослених кроз синдикалне активности значајно разликује од потенцијалне преговарачке позиције судија, као носилаца јавних функција и представника судске гране власти.³² У погледу пропорционалности, СПЕУ је упутио суд који је поднео захтев за претходно одлучивање да утврди да ли мера о којој је реч представља непосредно смањење накнаде за рад судија, тако што ће проверити да ли се овим мерама ограничава природа накнаде за прековремени рад на то да се тиме само стекне право на слободне дане. Уз то, СПЕУ је нагласио да је на Апелационом суду у Букурешту да провери јесу ли у пракси судије биле одвраћене од коришћења слободних дана које су „зарадиле“ прековременим радом, или чак спречене у томе. СПЕУ је надаље указао да је на самом Апелационом суду у Букурешту да одреди примереност накнаде за рад коју је примио судија ХЗ, имајући у виду привредну, социјалну и финансијску ситуацију у Румунији, и то поредећи просечну плату судија са просечном платом у тој држави. Овај суд је у самој пресуди указао на то да румунске судије, чак и на почетку своје каријере, имају накнаде за рад које су готово три пута више него просечна зарада у држави, али у том погледу није изнео никакав даљи вредносни суд, нити указао на неке упоредне податке. И док се СПЕУ прилично стриктно држао међународног стандарда у коме се указује на то да накнаде за рад судија морају бити у неком односу сразмере у односу на просечне зараде у једној држави, у свом раније поменутом саопштењу за јавност румунски правосудни савет је заправо посредно указао да је, упркос томе, спорно да ли апсолутни износи накнаде за рад румунских судија представљају довољно јаку брану од корупције. У коначници, СПЕУ је одговорио да члан 19. став 2. у вези са чланом 2. УЕУ треба тумачити тако да се начелу независности судија не противи национални пропис којим се искључује

---

³¹ Весна Ђорић, Ана Кнежевић Бојовић, „Финансијска независност судија и тужилаца: Међународни стандарди, упоредна анализа, преглед стања законодавства и препоруке за његово унапређење“, 2026, *op. cit.*

³² Више о синдикатима судија и професионалним удружењима судија која предузимају „синдикалне“ активности у: Ana Knežević Bojović, Jovana Misailović, “Judges’ associations and trade unions – international standards and selected national practices”, *Strani pravni život*, Vol. 66, No. 4, pp. 387–410.

свака финансијска накнада за прековремени рад који судија обави услед непопуњених судијских места у суду, већ се прописује да судија на име прековременог рада има само право на плаћено одсуство, под условом да тај судија може стварно да користи плаћено одсуство на које је стекао право и под условом да тај пропис не утиче на примереност његове накнаде у односу на важност дужности коју обавља. Одлука СПЕУ представља логичан наставак претходно установљене судске праксе овог суда у погледу гаранција материјалне независности судија. Ипак, постоје одређени аспекти ове пресуде којима се осветљавају посебно занимљива питања. Једно од њих произилази из чињенице да је СПЕУ истакао да је радно време судија, а последично и редован обим њиховог рада веома тешко одредити, а нарочито на начин који се примењује у другим занимањима. СПЕУ је стога указао на то да је потребно неопходност обављања додатног посла испитати с обзиром на стварни обим рада судије у одређеном тренутку. Ипак, СПЕУ није пружио никакве додатне смернице у погледу тога како би се ово у пракси могло и учинити, осим да укаже да се додатно оптерећење не може претпоставити или проценити само с обзиром на (не)попуњеност радних места у неком суду. Овакво резонување СПЕУ има двојакe импликације. С једне стране, оно може потенцијално угрозити ваљаност свих оних система обрачуна накнаде за рад судија у којима се прописују правила за увећање зараде судија на основу чињенице да у суду одређени проценат судијских места није попуњен. С друге стране, СПЕУ на овај начин упућује и националне судове да се у пракси суоче са изазовима које представља сагледавање тога да ли је оптерећење судија предметима у сваком конкретном случају, сразмерно или несразмерно, па и оценом тога како се конкретан обим посла једног судије „преводи“ у сате радног времена. Равномерна оптерећеност предметима, као и веза између броја предмета, радног времена и ефикасности рада судије изузетно су контроверзна питања, на која нису дати одговори готово ни у једном европском правосудном систему. Уз то, обим рада судија у једном суду може значајно флукуирати из године у годину, из различитих разлога. Уско читање оваквог резонувања СПЕУ могло би довести до ефеката који су сасвим супротни од оних намераваних – да се редован обим посла судије и адекватност накнаде за његов рад, у одсуству јасних критеријума, веже за ефикасност рада судије или број предмета, што би било противно релевантним међународним стандардима. Утисак је да је и овим захтевом СПЕУ упутио националне судове да проникну дубље у саму суштину редовног и повећаног обима посла судија и не само стварних препрека у остваривању права на плаћено одсуство – као што је, на пример, неодобравање тражених дана одсуства од стране председника суда – већ и потенцијалних одвраћајућих фактора за коришћење слободних дана, као што су повреде права на суђење у разумном року или одуговлачење

поступка услед коришћења плаћеног одсуства (те потенцијална дисциплинска одговорност у том погледу).

5) ИЗВОРИ

Barsuk, Maryna, "Features of the legal regulation of the balance of work and rest of judges in the Member States of the European Union", *Visegrad Journal on Human Rights*, No. 2.

Bonelli, Matteo, Claes, Monica, "Judicial Serendipity: How Portuguese Judges Came to the Rescue of the Polish Judiciary: ECJ 27 February 2018, Case C-64/16, Associação Sindical Dos Juízes Portugueses". *European Constitutional Law Review*, Vol. 14, No. 3.

Дамњановић, Алекса, „Материјални положај судија и судијска независност: пример једне одлуке Уставног суда Словеније“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 2025/4.

Jaskiernia, Jerzy, *Funkcje Konstytucji RP w dobie integracji europejskiej i radykalnych przemian politycznych*, Adam Marszałek, Toruń, 2020.

Knežević Bojović, Ana, Misailović, Jovana, "Judges' associations and trade unions – international standards and selected national practices", *Strani pravni život*, Vol. 66, No. 4.

Pech, Laurent, Platon, Sébastien, "Judicial independence under threat: The Court of Justice to the rescue in the ASJP case", *Common Market Law Review*, 55, No. 6.

Michel Krajewski, "Associação Sindical dos Juízes Portugueses: The Court of Justice and Athena's Dilemma", *European Papers*, Vol. 3, No. 1.

Reda-Ciszewska, Anna, "Right to Compensation for Overtime in the Civil Service Corps in Poland", *Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej*, Vol. 27, No. 3.

Sielski, Krzysztof, "Frozen" Valorization of Judges' Salaries in Poland in the Light of Europe Union Legal Standards", *Przegląd Prawa Konstytucyjnego* 2023, No. 3.

Spaić, Bojan, Đorđević, Mila, "Who works more, and who works smarter? Comparing judicial performance in Europe", *Pravni zapisi*, No. 1/2024.

Torres Pérez, Aida, "From Portugal to Poland: The Court of Justice of the European Union as watchdog of judicial independence", *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, Vol. 27, No. 1.

Viapiana, Federica, van Dijk, Frans, Diephuis, Bart, "Pressure on judges: How managerialisation and evolving professional standards affect judges' autonomy, efficiency and stress". *Oñati Socio-Legal Series. Series: Empirical research with judicial officers and courts: Methods and practices*, Vol. 13, 1.

6) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Као и друге пресуде СПЕУ у којима овај суд поставља стандарде и захтеве које се односе на различите аспекте независности судске власти, и ова пресуда је значајна за Србију као државу кандидата за приступање Европској унији, која своје законодавство и праксу његове примене усклађује са правним тековинама Европске уније. Уједно, као што је истакнуто у уводном делу овог рада, пракса СПЕУ у погледу материјалне независности судија темељно се ослања на постојеће међународне (пре свега европске) стандарде, те самим тиме представља и додатан користан путоказ у погледу усклађености националних прописа и пракси са овим стандардима. Уз то, поједини аспекти ове пресуде додатно су занимљиви у контексту начина на који су накнаде за рад судија прописане у Србији. Подсетимо, Законом о судијама³³ прописани су основна плата судије, која се састоји од основице за обрачун и коефицијента за обрачун, при чему су коефицијенти одређени овим законом, а основица се одређује Законом о буџету за сваку годину. Законом о судијама предвиђа се да се основна плата судије увећава ако судија врши функцију у коме је непопуњено више од 10% судијских места, или у коме је знатно повећан обим посла, сразмерно броју непопуњених места или обиму овог повећања. Као што се видело у пресуди СПЕУ, овакво непосредно повезивање повећања накнаде за рад судија и броја непопуњених судијских места овај суд не сматра адекватним приступом или, тачније, указао је да сам број непопуњених радних места није довољан основ за повећање накнаде за рад судија. Уколико би се судска пракса СПЕУ додатно изградила у погледу овог питања, то би могло постављати основ за преиспитивање наведеног нормативног решења српског законодавца. Закон о судијама не помиње појам прековременог рада, као ни друге категорије накнада и додатака, али ипак изричито нормира да „судија има право на накнаду плате за време одсуствовања са рада и на накнаду трошкова у случају прописаном законом или другим прописом, као и право на накнаду за неискоришћени годишњи одмор, најмање под истим условима и у истом обиму права као и остали запослени у суду“. Кнежевић Бојовић и Ђорић примећују да у одредби остаје нејасно да ли и на који начин судије остварују право као што су увећање зараде по основу рада на рад празника који су нерадни дани, као и по основу прековременог рада.³⁴ Занимљиво је на овом месту истаћи да је Законом о платама државних службеника у Србији изричито прописано да државни службеник за сваки сат који ради дуже од пуног радног времена, по налогу

³³ „Закон о судијама“, *Службени гласник РС*, бр. 10/2023 и 9/2026.

³⁴ Весна Ђорић, Ана Кнежевић Бојовић, „Финансијска независност судија и тужилаца: Међународни стандарди, упоредна анализа, преглед стања законодавства у Србији и препоруке за његово унапређење“, *op. cit.*

претпостављеног, има право на сат и по слободно. Рад дужи од пуног радног времена се месечно прерачунава у слободне сате, које државни службеник мора искористити у току наредног месеца. Овим законом је, ипак, прописано и да ако државном службенику, због природе послова радног места, не буде омогућено да искористи слободне сате, за сваки сат прековременог рада исплатиће се основна плата државног службеника увећана за 26%. Ипак, истим законом је у члану 29. прописано да државни службеник који ради на положају има право само на додатак за време проведено у радном односу. Другим речима, ограничење које је у Румунији уведено за потребе смањења буџетског дефицита, у службеничком праву Србије је правило за лица на положају. Може се поставити питање – да ли би неки домаћи суд применио слично резонување као и румунски суд у главном поступку у предмету Галати и заузео став да се на поједине судије примењује одредба која се односи на државне службенике на положају или не. Како, на пример, секретар Врховног суда има статус државног службеника на положају, ова могућност би постојала у односу на судије Врховног суда Србије.³⁵ Нормирање накнаде за прековремени рад на начин на који је то учињено у законодавству Србије начелно није у супротности са међународним стандардима, али би се могло довести у питање са становишта стварне могућности коришћења слободних дана, нарочито у судовима у којима је оптерећеност предметима велика.³⁶ Уз то, анализа коју су спровеле Кнежевић Бојовић и Ћорић показала је да праксе у погледу начина обрачуна додатака и накнада нису изричито прописане Законом о судијама.³⁷ Отуд је значајно имати у виду и резонување СПЕУ у односу на ово питање.

---

³⁵ Закон о уређењу судова, „Службени гласник РС“ бр. 10/2023, члан 50, став 2.

³⁶ Као екстреман пример овде можемо навести онај истакнут у Предлогу Закона о изменама и допунама Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава, где се указује да је у Трећем општинском суду у Београду један судија парничног одељења био задужен са готово 5.000 предмета. Интернет: [/http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/predlozi_zakona/14_sa_ziv/2734-25.pdf](http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/predlozi_zakona/14_sa_ziv/2734-25.pdf). У погледу ефикасности рада судија у Србији и поређења са одабраним европским државама видети: Bojan Spaić, Mila Đorđević, “Who works more, and who works smarter? Comparing judicial performance in Europe”, *Pravni zapisi*, No. 1/2024, pp. 121–150.

³⁷ Весна Ћорић, Ана Кнежевић Бојовић, „Финансијска независност судија и тужилаца: Међународни стандарди, упоредна анализа, преглед стања законодавства у Србији и препоруке за његово унапређење“, *op. cit.*

**COMPENSATION FOR JUDGES' OVERTIME WORK
– REQUIREMENTS FOR COMPLIANCE WITH THE EU ACQUIS**

Ana KNEŽEVIĆ BOJOVIĆ*

Abstract: Judicial independence is one of the key facets of the rule of law; promoting the rule of law at the international and national levels is a goal of Target 16.3 of the Sustainable Development Goals. Financial independence of judges is one of the important guarantees of their independence. It is therefore unsurprising that compensation for judges' work has been addressed in various international soft law instruments, where the standards formulated by European professional organisations of judges are of particular interest for all European countries. These standards, although formulated in soft law documents, are incorporated into the norms and practices of the European Union and its Member States and, by extension, are relevant for European Union candidate countries. This development is further underscored by the jurisprudence of the Court of Justice of the European Union, which has first established a clear general obligation on the part of the European Union Member States to respect the independence of their national courts and has subsequently consistently held that judges' compensation is an important element of their independence. Utilising the comparative and normative methods, the paper first outlines how the European standards of financial independence of judges are interpreted and applied in European Union law. Then, the author analyses in more detail the judgement of the Court of Justice of the European Union in case C-272/24 HZ v Tribunalul Galați, where the issue of compensation for judges' overtime work is discussed. Finally, the author highlights the potential implications of the aforementioned judgement for the legal system and practice in Serbia.

Keywords: judicial independence, European standards, European Union, Court of Justice of the European Union, material independence, compensation.

---

* Institute of Comparative Law, Belgrade. E-mail: a.bojovic@iup.ac.rs. ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3746-5747>. This work was created as a result of research within the project "Law and Sustainable Development Goals: Part One", which is being implemented in 2026 by the Institute of Comparative Law with the financial support of the Ministry of Science, Technological Development and Innovation (registration number: 451-03-33/2026-03/200049 of 5. 2. 2026).